

Czwartek, 2 Lipca 1863.

Prenumerata na Prowincyi:
Rocznie Rs. 9 k. 20.—Półrocznie 4 k. 60.—Kwartalnie 2 k. 30.
Za przesyłkę w kopertach Kwartalnie Rs. 1.

BIURO REDAKCJI:

Krakowskie-Przedmieście

Nr. 415.

Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się.

Prenumerata w Warszawie:

Rocznie Rs. 8.—Półrocznie Rs. 4.—Kwartalnie Rs. 2.

Miesięcznie kop. 67.—Nr. pojedynczy kop. 5.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ URZĘDOWA. — Wiadomości urzędowe z Królestwa i Cesarstwa.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA. — Wiadomości zagraniczne.

Wiadomości rozmaite.
Wiadomości literackie.
Jurisprudencja.
Statystyka (ciąg dalszy).
Kurs papierów publicznych i pieniędzy.
Otwieszczenia.

RZECZY PRAWNE. — Studja nad Kodeksem Karnym 1818 r. i późniejszymi prawami kryminalnymi, przez Romualda Huba (dokończ.).

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

ROZKAZ

do Zarządu Cywilnego Królestwa Polskiego.

W Warszawie d. 18 (30) Czerwca 1863 r.

I. PRZEZ POSTANOWIENIE RADY ADMINISTRACYJNEJ.

W Wydziale Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych. — Otrzymują urlop za granicę: — Szef biura Rady Głównej Opiekuńczej Zakładów Dobroczynnych Antoni Wojciechowski, na d. 29; Naczelnik Lekarski Szpitala Szalkowskiego w Warszawie, Doktor Medycyny Dawid Rosenthal, i lekarz ordynujący w szpitalu Dzieciątka Jezus w Warszawie Jan Chlebowski, na mcy 3; Starszy Rachmistrz Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych Julian Jezierski, i Rachmistrz Ubezpieczeń w Powiecie Gostyńskim Ferdynand Ptaszyński, na mcy 4; Kasyer miasta Szadku Ludwik Skatkiński, na d. 28.

W Wydziale Komisji Rządowej Sprawiedliwości. — Otrzymują urlop za granicę: — Obróńca przy Warszawskim Departamentach Rządzącego Senatu Józef Szaniawski, na mcy 6; Podprokurator przy Sądzie Kryminalnym Gubernji Warszawskiej Władysław Mazurkiewicz, na d. 29 i jeden miesiąc feryjny; Obróńca przy Sądzie Pokoju Okręgu Kaliskiego Franciszek Szczudowski, na mcy 5.

Mianowani: — p. o. Prokuratora Królewskiego przy Sądzie Kryminalnym Gubernji Płockiej i Augustowskiej Tomasz Bilewski, p. o. Naczelnika Wydziału Kryminalnego w Komisji Rządowej Sprawiedliwości; Sędzia Sądu Kryminalnego Gubernji Płockiej i Augustowskiej Antoni Bartold, Prokurator Królewski przy tymże Sądzie.

W Banku Polskim. — Otrzymują urlop za granicę: — Naczelnik Zakładów Górniczych Banku Polskiego w Ostrowi i osadzie Irena Hipolit Poltanski, na mcy 3.

II. PRZEZ ROZPORZĄDZENIA KOMISJI RZĄDOWYCH I WŁADZ ODDZIELNYCH.

W Wydziale Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych. — Mianowani: — Adjunkt Prawny Wydziału Administracyjnego w Rządzie Gubernjalnym Warszawskim Władysław Witman, Asesorem Prawnym tymże Wydziałem; Patron przy Trybunale Cywilnym Gubernji Warszawskiej Adolf Heinrich, p. o. Adjunkta Prawnego Wydziału Administracyjnego w Rządzie Gubernjalnym Warszawskim; Rachmistrz Młodszy Wydziału Administracyjnego w Rządzie Gubernjalnym Radomskim Aleksander Osterman, Rachmistrzem Starszym w tymże Wydziale; Prezydent M. Lublina Leopold Wronecki, p. o. Naczelnika Oddziału rachunkowego w Wy-

dziale Wojskowo-Policyjnym Rządu Gubernjalnego Lubelskiego; Rachmistrz Młodszy w tymże Wydziale Antoni Kłosowski, Rachmistrzem Starszym Wydziału Administracyjnego Rządu Gubernjalnego Lubelskiego; p. o. Naczelnika Oddziału Administracyjnego w Wydziale Administracyjnym Rządu Gubernjalnego Płockiego Nikodem Marcinkowski, Naczelnikiem tegoż Oddziału; Asesor Trybunału Cywilnego Gubernji Płockiej Henryk Grendyszyński, Urzędnikiem do szczególnych poruczeń przy Gubernatorze Cywilnym tejsze Gubernji; b. Naczelnik Powiatu Siedleckiego Karol Krasuski, Naczelnikiem Powiatu Opoczyńskiego; Pomocnik Naczelników Powiatu Łukowskiego, Aleksander Dylgiewicz, Naczelnikiem Powiatu Przasnyskiego; Ostrołęckiego, Daniel Sobocki, p. o. Naczelnika Powiatu Mławskiego; b. Naczelnik Powiatu Sieradzkiego Ludwik Warszewski, Naczelnikiem Powiatu Łukowskiego; p. o. Prezydenta M. Kalisza Teofil Raciborski, p. o. Pomocnika Naczelnika Powiatu Kaliskiego; Sekretarz biura Naczelnika Powiatu Konińskiego Jakób Młodowski, Pomocnikiem Naczelnika Powiatu Kaliskiego do czynności spisu i zaciągu wojskowego; Ławnik Magistratu miasta stołecznego Warszawy Józef Grabowski, Starszym Ławnikiem Wydziału Administracyjnego w tymże Magistracie; Urzędnik do korespondencji przy Inspektorze spisu i zaciągu wojskowego w Królestwie Polskim Zygmunt Dziubiński i Starszy Sekretarz Wydziału dozwolonego w Magistracie miasta stołecznego Warszawy Marceł Szechociński, Ławnikami Magistratu tegoż Miasta; Rachmistrze Starsi sekcji dochodów stałych w Magistracie miasta stołecznego Warszawy: Andrzej Gierantystiewicz, Referentem sekcji czynności Skarbowych tamże i Jan Bujalski, Nadrachmistrzem, Naczelnikiem Kontroli w tymże Magistracie; Rachmistrz Starszy Oddziału egzekucyjnego tamże Wincenty Rozpędziowski, Rachmistrzem Starszym w Sekcji dochodów stałych; Rachmistrz Starszy Oddziału czynności Skarbowych Feliks Wojciechowski, Rachmistrzem Starszym Oddziału egzekucyjnego; Rachmistrz Młodszy tegoż Oddziału Michał Marwicki, Rachmistrzem Starszym Oddziału czynności skarbowych, wszyscy w Magistracie miasta stołecznego Warszawy; Komisarz Policji Administracyjnej Cyркуlu 7 i 8 miasta stołecznego Warszawy Jerzy Duzgajski, Kontrolerem Objazdowym opłaty rogatkowej w tenże miesiąc; Kontroler Objazdowy opłaty rogatkowej w m. stołecznym Warszawy Adam Wysocki, Komisarzem Policji Administracyjnej Cyркуlu 7 i 8 w tenże miesiąc; Kontroler biurowy opłaty rogatkowej w Magistracie m. stołecznego Warszawy Michał Wichert, Kontrolerem Objazdowym dochodu rogatkowego przy tymże Magistracie; Sekretarz Młodszy w Magistracie miasta stołecznego Warszawy Mikołaj Wachhauzen, Kontrolerem biurowym opłaty rogatkowej w tymże Magistracie; Kontroler Stary Kasy Lombardu przy Magistracie miasta stołecznego Warszawy Aleksander Karliński, Kasyerem Kasy dochodów skarbowych tegoż Miasta; Kontroler Młodszy Kasy dochodu pokładnego przy Magistracie m. stołecznego Warszawy Józef Pastoriowski, Kontrolerem Starszym Kasy Lombardu przy tymże Magistracie; Rachmistrz Młodszy Sekcji Kontroli Magistratu m. stołecznego Warszawy Tadeusz Koziewicz, Rachmistrzem Starszym sekcji dochodów stałych w tymże Magistracie; Dziennikarz Sekcji Kwaterunkowej w Magistracie m. stołecznego Warszawy Wincenty Reult, Sekretarzem Starszym w tejsze Sekcji; Spadły z etatu Starszy Urzędnik do pisma b. Kancelarii Namiestnika Królestwa Julian Popiel, Młodszym Urzędnikiem do szczególnych poruczeń przy Ober-Policmajstrze miasta stołecznego Warszawy; Młodszy

Pomocnik Sekretarza Oddziału kart pobytu w Zarządzie Ober - Policmajstra miasta stołecznego Warszawy Józef Oldakowski, p. o. Sekretarza Oddziału Meldunkowego w tymże Zarządzie; Ekspedytor stacji transportowej w biurze Naczelnika Powiatu Warszawskiego Feliks Szczepański, p. o. Adjunkta Komisarza przy Urzędzie Lekarskim m. stołecznego Warszawy; Pomocnik Naczelnika Powiatu Kaliskiego Feliks Koldowski, Prezydentem miasta Kalisza; Naczelnik Oddziału Rachunkowego w Wydziale Wojskowo-Policyjnym Rządu Gubernjalnego Lubelskiego Józef Domański, Prezydentem M. Lublina; Burmistrz m. Sochaczewa Andrzej Rosicki, p. o. Prezydenta m. Łodzi; Radny, Sekretarz Magistratu tegoż miasta Ksawery Witkowski, Radnym II Magistratu m. Kalisza; b. Burmistrz m. Kola Aleksander Jerin, Burmistrzem m. Sochaczewa; Burmistrz m. Czerska Stanisław Dymiński, Burmistrzem m. Gombina; Komisarz Policji Cyркуlu II m. Lublina Józef Kalicki, Burmistrzem m. Szczepanowa.

Przeniesieni. — Dla dobra służby: — Naczelnik Powiatu Przasnyskiego Wincenty Aleksandrowicz, na takiż urząd do Powiatu Lipnowskiego; Naczelnik Powiatu Łukowskiego Ludwik Rzewuski, na takiż urząd do Powiatu Siedleckiego; Naczelnik Powiatu Mławskiego Włodzimierz Jakowski, na takiż urząd do Powiatu Łowickiego; Naczelnik Powiatu Żozickiego Aleksander Wojciechowski, na takiż urząd do Powiatu Sieradzkiego.

Uwolnieni ze służby. — Z rozporządzenia Władzy: — Naczelnik Powiatu Opoczyńskiego Aleksander Leskiewicz, Adjunkt przy Komisarzu Policji Wykonawczej Cyркуlu 5/6 miasta stołecznego Warszawy Franciszek Kozerski.

Na własne żądanie: — Referent Wydziału Administracji Ogólnej w Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych Dymitr Bonnet, Prezydent M. Łodzi Franciszek Trauger, Referent Starszy w Wydziale Administracji Ogólnej Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych Józef Baden, Kontroler Objazdowy dochodu rogatkowego w mieście stołecznym Warszawie Józef Krzyżanowski i Kasyer Kasy dochodów Skarbowych tegoż Miasta Edward Moldenhauer, dwaj ostatni z pozwoleniem noszenia munduru do urzędu przywiązanych.

Oddalony ze służby. — Z rozporządzenia Władzy: — Pomocnik Naczelnika Powiatu Rawskiego Ludwik Skrodzki.

Zmarli wykreśleni zostają z listy Urzędników: — Asesor Prawny Wydziału Administracyjnego w Rządzie Gubernjalnym Warszawskim Jan Motylński; Starszy Rachmistrz Wydziału Administracyjnego w Rządzie Gubernjalnym Lubelskim Józef Szaniawski; Burmistrze miast: Szczepanowa Józef Liber, Miechowa, Piotr Orzechowski; Kłodawy, Feliks Chorzelski.

WIELKI KSIAŻĘ Namiestnik
JEGO CESARSKO-KRÓLEWSKIEJ MOŚCI
w Królestwie Polskim.
(podpisano) KONSTANTY.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ogólne sprawozdanie.

Dzienniki paryskie zwracają głównie uwagę na wewnętrzne sprawy, zajmując się zmianami zasłonię w gabinecie i listem Cesarza do nowego ministra prezydującego w radzie stanu. Journal des Debats, po pewnem zastanowieniu, uważa ostatnie zmiany jako dalszy krok na drodze otwartej przez dekret z 24 li-

stopada, jako dążenie do systemu parlamentarnego, jako obietnicę i zaród myśli, która w dalszym swym rozwoju przyniesie błogie owoce. W Paryżu nowy gabinet, przeważnie gabinetem nadziei, ministère d'espoir.

Jako pierwszy krok urzeczywistniający nadzieję, uważają list Cesarza, zalecający wypracować projekt reformy w duchu decentralizacji. Już od samego początku Cesarstwa okazywała się myśl podobna, a dekret z 25 marca 1852 r. wypowiedział zasadę, że chociaż z daleka można rządzić, tylko z bliska można dobrze administrować i i wtenczas zaraz wiele atrybucji władz centralnych przelano na prefektów, którą to reformę jeszcze bardziej rozszerzył p. Persigny, nie zapewniając wszakże gminom samorządu. Obecnie polecono radzie stanu, władzy właściwie reprezentującej centralizację, wypracować projekt nowych reform. Z tego powodu niektóre dzienniki, nie wyrażając się z ogólnego chęci pochwał dla Cesarza, za inicjatywę w tej mierze, obawiając się czy i nowa reforma osiągnie zamierzony cel. Jour. des Debats przypuszcza, iż będzie to reforma tylko administracyjna, Temps i Presse dowodzą, że zniesienie kilku kolek administracyjnych nie usunie złego, które należało wyrwać z korzeniem, nadając gminom samorząd, dając im prawo wybierania sobie władz, uznając reprezentantów gmin od zależności nie tylko od państwa, to jest od władz centralnych ale i od prefektów. Dla tego list Cesarza więcej zbliżył się do drogi wytkniętej przez artykuł La France, gdyby był zalecał w takim duchu przeprowadzić reformę.

Wspomniany artykuł La France, tem większe zrobił wrażenie, że chociaż p. de Lagueronniere nie wszedł do gabinetu, wszelako znajduje się w jak najlepszych stosunkach z ministrami, czego dowodem, między innemi, jest i to, iż należy do szczupłej liczby zaproszonych na instalacyjny obiad przez p. Billault wyprawiany dla członków obecnego gabinetu.

Według dzienników angielskich, posiedzenia izb prawdopodobnie 21 lipca zostaną odroczone.

Podana przez General Correspondenz für Oesterreich wiadomość, że lord Palmerston zdał na sąd polubowny Króla belgów sprawę amerykańską, okazała się zupełnie mylną. Nie lord Palmerston, lecz jeden z przejeżdżających amerykańskich północnych, projektował poddanie pod sąd polubowny tego Króla sporu pomiędzy wojującymi w Stanach Zjednoczonych stronami, lecz nie osiągnął zamierzonego celu.

Według dzienników wiedeńskich, posel angielski przy dworze austriackim lord Bloomfield, z polecenia swego rządu, miał w tych czasach gorąco przemawiać za projektem lorda Russela załatwienia sporu niemiecko-dunskiego. Projekt ten zasadza się na podziale Szelegwitu, stosownie do używanego w mowie języka, na dwie połowy, z których jedna przylączonaby została do Jutlandji to jest do Danji, a druga do Holstynji, to jest do Niemiec. Gabinet wiedeński odrzucił ten projekt z uwagi, że załatwienie tej sprawy należy do sejmiku związków niemieckich.

Kiedy Nord-deutsche Allgemeine Zeitung i Neue Preussische Zeitung zapewniają, że w przyszłym tygodniu miał przybyć do Karlsbadu Cesarz Austriacki, według listów z Wiednia zjazd ten nie będzie wcale miał miejsca, przynajmniej teraz, Cesarz bowiem

uładę się na przeglad wojsk zgromadzonych nad Litawą. Według zaś jednego z dzienników, wiedeńskich zjazd ten nastąpi nie w Karlsbadzie, lecz w zamku Schlaekenwerth, będącym własnością wielkiego księcia toskkańskiego, a to z powodu, że w Karlsbadzie bawi p. Bismarck, chciano by zaś odjąć temu zjazdowi wszelką polityczną cechę.

(Ind. b., W. Z., Schl. Z.)

Ameryka.

Nowy-Jork, 15 Czerwca. Wczoraj otrzymano w Waszyngtonie wiadomość, że pomiędzy 7-m a 12-m b. m., okręt „Clarence”, stanowiący poniekąd przednią straż parostatku skonfederowanego „Florida”, zabrał sześć statków żwiakowych. Z tych trzy statki spalone, dwa za złożeniem obług na znaczne sumy puzosono, a na szósty, „Tacony”, przeniesiono z okrętu „Clarence” działa i amunicję, ten ostatni okręt zniszczono, a „Tacony” zamieniono na okręt korsarski. Ministerstwo marynarki posłało 30 statków dla ścigania okrętu „Tacony”.

Wiadomo, że w Nowym-Jorku odbył się meeting, na którym postanowiono utworzyć armię z 10,000 murzynów, którą miał dowodzić jen. Fremont. Pomysł ten nie pochodzi ani od Fremonta, ani od jego przyjaciół, lecz głównie od murzyńskich mówców. Pulkownik Fairman doręczył rezolucję tego meetingu prezydentowi Lincoln, który oświadczył, że generałowi Fremont, ze względu na wysokie stanowisko jakie zajmuje, nie może być proponowane dowództwo nad tak nieznaczącym oddziałem, lecz zarazem wynurzył przekonanie, że Fremont byłby najstojniejszym na to stanowisku, z powodu zalet tak jego własnych jak i murzynów. Prezydent rozłożył kartę, na której oznaczona jest, za pomocą rozmaitych kolorów, stosunkowa ludność murzyńska w stanach południowych, a wskazując na okolicę Vicksburga, wynurzył nadzieję, że murzyni pomogą tak do zdobycia tego miasta, jak i do utrzymania go w rękę zwiazkowych. P. Chase, który był obecnym całym temu posłuchaniu, nie otworzył ani razu ust; p. Karol Sumner przeciwnie oświadczył, że nazwisko, które usłwieni dzieje obecnej wojny, będzie to nazwisko meża, który uorganizuje murzynów w armię regularną, w celu usamowolnienia ich samych i przywrócenia unji północno-amerykańskiej.

Z Japonji otrzymano tu przez San-Francisko wiadomość z daty 11-go maja, że w Kanagawie stało 13 okrętów wojennych angielskich i okręt wojenny francuzki, na którym powiewa flaga admirałska.

Anglia.

Londyn, 27 Czerwca. Onegdaj Królowa Wiktorja i Królowa Pruska udały się na taras zamku Windsorskiego, gdzie zgromadzone były dzieci dwóch szkół założonych przez W. Rogera. Dzieci te defilowały przed Ich Królewskimi Mościami. Królowa Wiktorja ma szczególniejsze staranie o tych szkołach, a to z tego głównie powodu, że zmarły książę małżonek takowe osobiście otworzył i stale się nim opiekował.

Wczoraj, w gmachu wystawy powszechnej, dany był, na cześć księcia i księżny Walji, przez oficerów gwardji angielskiej, świetny bal, na którym znajdowało się około 2,000 osób.

RZECZY PRAWNE.

STUDIA

Kodeksem Karnym 1818 r. i późniejszymi prawami kryminalnymi.

przez

Romualda Huba.

VI.

O władzy sędziego w zastosowaniu kar.

Dokładzenie, (patrz Nr. 144).

Druga kombinacja, za pomocą której starano się zaradzić zbyt niemu ograniczeniu władzy sędziego przy wymiarze kary, polegała na tem, iż uważano za właściwe stanowić na niektóre pojedyncze przestępstwa po kilka kar różnej wielkości, i udzielać sędziemu władzę wyboru między temi karami, stosownie do własności rozpoznawanego przestępstwa.

Kombinację tę wprowadził w wykonanie na obszerniejszą skalę Kodeks badeński. Już poprzednio wspomnieliśmy, iż Kodeks ten wszędzie, gdzie stanowi karę więzienia ciężkiego dożywotniego, na całe życie, obok niej stawia zawsze zamknięcie w więzieniu ciężkie na czas. Toż samo znajdujemy i co do kar niższych. Często więzienie ciężkie czasowe, stanowi się razem z domem roboczym — a dom roboczy z więzieniem prostem.

Systemat ten na pierwszy rzut oka przedstawia się jako kombinacja dosyć szczęśliwa, przy bliższem jednak zastanowieniu, okazuje nie jedną słabą stronę. Mianowicie przy zastosowaniu one-

go niepodobna jest utrzymać ani podziału przestępstw na klasy, ani podziału kar na rodzaje; przy nim zbrodnie przechodzą na występki, występki na przekroczenia policyjne, a kary kryminalne zastępują się przez kary poprawcze, i poprawcze przez policyjne. Znikają tym sposobem granice rozdziałające różne przestępstwa i różne kary, a za tem idzie i niemożność oddzielenia stosownego jurysdykcji sądowych.

Ogromna to wada; dla tego też nie znalazł pod tym względem Kodeks badeński naśladowców. I Kodeks pruski i Kodeks nowy bawarski i Kodeksy włoskie, nie dopuszczają podobnego zagrożenia na jedno przestępstwo kilku różnych kar, przynajmniej w sposobie, w jakim to uczynił Kodeks badeński.

Są przypadki, w których kombinacja badeńska da się zastosować, ale przypadków tych jest tylko dwa, — a naprzód, jeśli idzie o oznaczenie kary na przestępstwo, którego ważność głównie zawisła od okoliczności czasu, w którym popełnione zostało i powtóre, gdy chodzi o ukaranie małych przestępstw, na które prócz kary więzienia, można ze wszelką stosownością wyrzucić inną niższą co do jakości karę, jak np. karę pieniężną, lub karę utraty rzemiosła, albo nagana i t. p.

W tych też granicach starał się ją utrzymać i Kodeks rosyjski, a jeżeli poszedł niekiedy i dalej, to jedynie z powodu, że w swojej skali kar posiada kary paralellne i w miarę natury przestępstwa, może stanowić i wyższą i niższą karę, ale zawsze należącą do tego samego rzędu kar. Nadto przy ocenieniu

pod tym względem Kodeksu rosyjskiego i na to zwrócić należy uwagę, iż w układzie swoim nie odróżnia zbrodni i występków.

Inną kombinację wynalazł prawodawca francuzki. Podajemy o niej kilka bliższych szczegółów, już dla tego, że znalazła ogromny rozgłos i wywarła wielki wpływ nie tylko na praktykę miejscową, ale i na inne prawodawstwa.

Wiadomo, że Kodeks francuzki w swoim czasie był jednym z najsurowszych praw karnych. Usprawiedliwiał to okoliczności, pod wpływem których wydany został. Okoliczności te trwały przez cały czas pierwszego Cesarstwa i przepisy jego choć ostre, nie podawały wówczas powodu do słusznego utyskiwania. Dopiero po restauracji, kiedy ucichły wojny, a w części zniknęły i wewnętrzne niebezpieczeństwa, surowość rozporządzeń jego zaczęła coraz bardziej ścigać na siebie powszechną uwagę. Rząd nie uważał za właściwe wejść zaraz na drogę reform; za to sądy przysięgłych coraz więcej stanowczo występować zaczęły przeciwko surowości kar i wszędzie, gdzie tylko kara zdawała się im za zbyt wysoką, wołały wyrzekać uwolnienia obwinionych. Z początku nie zwracano na to uwagi, lecz gdy postępowanie sądów przysięgłych zaczęło się stawać coraz więcej systematycznym, zatruwono się i uważano za potrzebne złemu zaradzić. W tem zaszła rewolucja lipcowa. Wypadki były tej natury, że nie można było przystąpić do kompletnej rewizji Kodeksu karnego, zdecydowano się więc tylko ograniczyć na najpotrzebniejszych

zmianach. Jak dalece uważano je za naglące, dowodzi, iż już w d. 31 Sierpnia r. 1831 minister sprawiedliwości Barthe, przedstawił izbie deputowanych projekt do głównych modyfikacji Kodeksu karnego, a w d. 28 Kwietnia roku następnego, projekt uzyskał sankcję królewską. Pierwsze słowa raportu p. Barthe, pokazują najlepiej znaczenie i doniosłość przedstawionych izbie praw:

„Des réformes dans la législation pénale sont réclamées pendant longtemps par la raison publique. On reproche au Code de 1810 de la dureté dans les peines. Autant des lois fermes et justes donnent de force aux moeurs d'un pays, autant une sévérité trop grande peut amener de faiblesse, parce qu'en offensant le sentiment moral qui exige une proportion équitable entre les délits et leur punition, elle diminue le respect pour la loi et pour ses ordonnances, multiplie et autorise les critiques contre elle, effraye les magistrats et les jurés, et conduit à l'impunité.”

Nie będziemy tu wspominać o pojedynczych i drobnych zmianach, jakie skutkiem tych uwag wówczas zaproponowano, i jakie rzeczywiście w Kodeksie zamieszczone zostały, wskażemy tylko na czem polegała poprawa główna. Pomieszczone ona została w art. 463 na końcu księgi trzeciej, mówiącej o zbrodniach i występkach.

Już na mocy rozporządzeń Kodeksu 1810 roku dozwolone było policyjom po-prawczym, w razie gdy istniały okoli-

czności łagodzące (circonstances atténuantes) przy sądeniu występków znizować karę więzienia i karę pieniężną nad legalne ich minimum. Zasadę tę sama w roku 1832 zastosowano do ukarania zbrodni, stanowiąc, że ile razy przysięgli przy ocenieniu zbrodni jakowej wy-rzekną, iż mają miejsce okoliczności łagodzące, że sąd w razie takowym powinien karę postanowioną w Kodeksie znizować o dwa gatunki, tak jednak, aby w razie, gdy za zbrodnią były postanowione roboty ciężkie czasowe, nie wyrzekać kary zamknięcia niższej od dwóch lat, a gdzie była postanowiona rekluzja, nie stanowić kary niższej od roku jednego.

Stronnicy dawnego systemu, upatrywali w przepisie tym zbyteczne osłabienie praw karnych, doświadczenie jednakże pokazało, iż powoli represja stała się nierównie silniejszą jak dawniej, bo liczba uwolnień nadzwyczajnie zmniejszała się i tym sposobem powaga prawa zachwiana, znowu podniesiona została. Rzecz to pewna, iż skuteczność praw karnych nie tyle zawisła od wielkości zagrożonych przez nie kar, jak raczej od pewności, że winny nie uchroni się przed karą, choćby takowa była i nie zbyt znaczna.

Drugi zarzut, który rozporządzenie to wywołało, polegało na tem, że prawodawca zerwał się władzy sobie służącej i przelał ją niewłaściwie na sądy. Wszakże i ten zarzut jest tylko pozorny, gdyż jak tylko sądy upoważnione są przez samo prawo, w razie zachodzących pewnych okoliczności, do znizowania kary, działają już wtedy nie w swoim imieniu,

W kwestji wysp Jonskich *Morning-Post* pisze: „Z ogłoszonego przez nas w dniu 24-m b. m. telegramu przekonano się, że lord nadkomisarz zawiadomił oświadczenie jonyckich o zamiarze Anglii wcielenia rzeczywistej siedmciu wysp do Grecji. Formalność ta stanowi ważną czynność przygotowawczą, lecz nie należy jej brać za jedno z samych wcieleniem, który to akt powinien być uchwalony przez mieszkańców siedmciu wysp z własnej ich inicjatywy. Wypowiedzieliśmy już zdanie, że rozwiązanie parlamentu jonyckiego będzie drugim do tego krokiem, tak iż pewien przeciąg czasu upłynie, zanim przyszedłby parlament zostanie zwołany. Kwestja wcielenia wysp Jonskich do Grecji rozwiązana będzie stanowczo na przyszłej sesji parlamentu jonyckiego”.

Dnia 24-go b. m. zmarł po długiej chorobie admirał sir Jerzy Elliot, w 79-m roku życia. Wszedł on do marynarki w roku 1794, brał udział w 1801 w oblężeniu Kopenhagi i odznaczył się w wojnie morskiej przeciw Francji. W 1837 r. mianowano go wodzem naczelnym na Przylądku Dobrej Nadziei, a w lutym 1840 objął on dowództwo nad flotą stojącą na wodach chińskich i kierował pierwszemi działaniami w wojnie przeciw Chinom, lecz z powodu nadwątłego zdrowia wrócił w 1841 do Anglii. Ostatnią jego nominacją na admirała datuje z r. 1853.

Wczoraj ukończony został proces co do statku „Aleksandra”, zaskewrowanego przez rząd angielski w porcie Liverpoolskim. Statek zbudowany został, na warsztatach prywatnych angielskich, dla rządu skonfederowanych stanów południowych. Lord-nadbaron Pollock odrzucił w swem sprawozdaniu skargę, a to z powodu, iż adwokat koronny nie dowiódł, iżby statek ten został w Anglii uzbudowany jako okręt wojenny, a sama budowa statku dla państwa wodzącego wojnę nie jest przez prawo wzbroniona. Opierając się na tem sprawozdaniu, sąd przysięgłych wydał wyrok przychylny dla właścicieli tego statku, lecz adwokat koronny założył przeciw temu wyrokowi protest.

Francja

Pariz, 27 Czerwiec. Dziś najważniejsze wiadomości stanowią wiadomości dotyczące Ameryki. Taką sympatię przypisują rządowi tutejszemu dla sprawy Stanów skonfederowanych, że utrzymywano, iż wkrótce jenerał Lee z stolicyjską armją do Pensylwanii nastąpiło w porozumieniu z rządami angielskim i francuskim. Mniemanie takie technicznie przesadą, lecz jak najwyraźniej widać, iż rząd cesarski pragnie w bliższym lub dalszym terminie uznać Stany skonfederowane. Rzecz ta tak jest pewna, iż mieszkańcy Stanów południowych, obecnie przebywający w Paryżu, myślą o przygotowaniach do wielkiej uroczystości na ucieczeniu tego dyplomatycznego uświetnienia ich nowej narodowości. Jest to zapewne przedwczesny optymizm, lecz mimo tego znaczący stanowiąc objaw. P. Mason, agent Stanów południowych, znów jest spodziewany w Paryżu, gdzie przybył ma 30-go b. m. wraz z p. Slidell, który dziś pojechał do Londynu. Uzbrojenia obecnie dokonywane, szczególnie w artylerji, nie ulegają wątpliwości, lecz głównie mają mieć na widoku Meksyk.

Opinia publiczna tłómaczy z nadzieją na przyszłość myśl, która kierowała ostatnimi zmianami w gabinetcie. Z radością wnoszą, że kiedy wraz ze zmianami osób doradców cesarskich, zaszły i zmiany kół w władzach najwyższych, to takowe, aby stanowiły błogi postęp, powinny mieć znaczenie, jakie im przypisują ukształcenie umysłu, to jest być szczeblami szybszego niż dawniej pochodu ku zapowiadanej uwięzieniu budowli. Obecnie cieszą się z tego, że liczba osób, obnażających praktycznie z bie-

giem spraw w ministerstwach, powiększyła się w gabinetcie.

Kraja pogłoska, że Cesarz wyjawiał zamiar zwolnienia w jak najkrótszym czasie ciała prawodawczego, i otwarcie jego posiedzeń miałyby nastąpić d. 14-go lipca. Cesarz dopiero następnego dnia udali się do Vichy. Powiadają, że przeciw temu zamiarowi wniesiono niejaki zarzuty. Może być, że pogłoska ta powstała z obecnego okoliczności, a raczej z komentarzy, do jakich one dały powód, lecz kraja ona w sferach półurzędowych i zgadza się z wieścią, że Cesarz postanowił po opuszczeniu Fontainebleau zabawić kilka dni w Saint-Cloud. Dziś wieczorem Cesarz ma przybyć do Paryża, a jutro przyjdzie do radzie gabinetowej w Tuileries, na której po raz pierwszy zgromadzą się nowi ministrowie. P. Billault, który dziś powraca z Cesarzem, wyjdzie w poniedziałek wielki obiad dla wszystkich członków gabinetu. P. Boudet dziś objął urządowanie; szefem jego gabinetu został nie p. Duvergier, a p. Perret, audytor z rady stanu. P. Rouher także dziś instalował się jako minister prezydujący w radzie stanu, przyezem miał mówę, przedstawiającą wymownie zasługi swego poprzednika. Słowa jego przerywane były hucznymi oklaskami.

Co do organizacji wydziałów, oddzielonych od ministerstwa stanu, dziś już stanowczo wiadomo, że dyrekcją sztuk pięknych powierzono hrabiemu Nieuwerkerke, dyrekcję teatrów hrabiemu Bacciochi, zaś stadniny oddano wyłącznie pod zarządek jen. Fleury.

Monitor dzisiejszy donosi o usunięciu dwóch prefektów, departamentu Loiret i departamentu Wyższej Saony; nie wiadomo stanowczo, czy ci dwaj urzędnicy zostali odwołani za to, iż nie potrafili przeszkodzić wybraniu kandydatów opozycyjnych, czy też za nieścisłości w przesadzonych gorliwości w popieraniu kandydatów urzędowych. Wiadomo, że wielu tych ostatnich uskarża się na zbyt wielki i niezręczny nacisk ze strony prefektów, który więcej im zaszkodził niż pomógł.

Cesarz uda się do Cherbourg'a 4-go lipca, jeżeli natenczas fregata pancerna *Solférino* będzie już wykończona; w przeciwnym razie odbędzie on przegląd statków pancernych dopiero w początku sierpnia po powrocie z Vichy. Cesarzowa nie będzie towarzyszyć swemu małżonkowi w tej wyprawie. Książę Napoleon wraz z małżonką spodziewany jest z powrotem 7-go lub 8-go lipca, i już przysposobiają dla niego na letnie mieszkanie zamek w Meudon.

P. August Chevalier, bez żadnej już wątpliwości opuszcza kierunek dwoma dziennikami *Constitutionnel* i *Pays*, lecz będzie pełnił swe obowiązki, dopóki nie będzie wyznaczony i przyjęty przez gabinet jego następcę.

Włochy

Turyń, 25 Czerwiec. W tutejszych sferach rządowych nowi ministrowie francuzcy bardzo korzystnie są oceniani. P. Boudet jest protestantem i liberalnym, a p. Duruy, nowy minister oświecenia, należy do przyjaciół jedności włoskiej; jemu przypisują broszurę przeciwko świeckiej władzy Papieża. Co się tyczy nagłych przedstawień Francji w przedmiocie oddalenia Franciszka II-go z Rzymu, zapewniają, że p. Nigra w liście do p. Visconti-Venosta, oświadczył, iż od Francji nie więcej nad przedstawienia spodziewać się nie można, ponieważ Cesarz francuzki nie chce zerwać z dworem rzymskim i wcale nie ma zamiaru odwołania wojsk francuzkich z Rzymu. Pomimo tego znów silnie krąży pogłoska, jakoby Franciszek II-gi miał opuścić Rzym za staraniem rządu francuzkiego u władz papieżkich. Wszelako żaden fakt nie upoważnia do przyjęcia tych wiadomości, nie mających innej

podstawy oprócz życzenia Włoch aby się urczyły wistnie. Dwór rzymski odrzuca dotąd wszystko, co by tylko mogło mieć pozór poaniagania sprawy włoskiej. *Opinion*, dziennik zwykle dobrze zawiadomiony, podaje teraz opis faktu, wyrażnie niosący urzędową cecelę. Na terytorjum królestwa włoskiego schronił się niejaki p. Bojocchi, który ukradł znaczną sumę panu Vanni, kupcowi tabakierki i wekslarzowi w Rzymie. Na wniesioną skargę, trybunał w Rieti wyprowadził śledztwo, które musiał wszakże zawiesić, ponieważ złodziej i okradziony, z urodzenia i miejsca zamieszkania należeli do władz rzymskich. Ścieśle spełniając traktat z 1842 roku, rząd włoski uznał za stosowne dopełnić eks- tradycji, którą rząd rzymski stanowczo odrzucił. Oskarżony został doprowadzony do granicy, w celu aby został oddany w ręce żandarmów papieżkich, lecz odmówiono jego przyjęcia, poczem według praw krajowych, prokurator był zmuszony uwolnić go i co gorsza oddać mu pieniądze, znalezione przy nim, w chwili uciecia go.

Dom Ferdynand, ojciec Króla portugalskiego, jest tu od dwóch dni i mieszka w hotelu, zachowując zupełnie incognito; nie chciał nawet przyjąć mieszkania przysposobionego dla niego na dworze. Król i księżniczka Carignan składali mu wizytę, a jeden z adiutantów Wiktora-Emanuela, wyznaczony został na służbę w czasie jego pobytu we Włoszech.

Eskaadra morska ewolucyjna będzie się składała z 8-u fregat śrubowych, z których 2 pancerne, 2 korwet i 1-go statku awiso. Dopiero w końcu lipca wypłynie ona na morze; dowódcztwo nad nią obejmie kontr-admirał Provana del Sabbione.

Pojutrze zostanie zamknięty pierwszy konkurs strzelniczy narodowy. Po rozdaniu nagród, nastąpi bal, na którym przyjmie udział cały dwór królewski. Książę Humbert wyda śniadanie wszystkim naczelnikom różnych deputacji w zamku Stupinizza.

Z Florencji donoszą, że nowy amfiteatr stał się ofiarą płomieni. Sala i scena były oświetlone z powodu balu wydawanego w rocznicę bitwy pod Solferino. Cała ta piękna budowla zamieniła się na kupę popiołu. Kilku ludzi także zginęło; dotąd nie ma szczegółów.

WIADOMOŚCI TELEGRAFICZNE.

Pariz, 30 Czerwiec. Dzisiejszy *Monitor* zamieszcza dekret, znoszący ograniczenie liczby piekarzy w Paryżu od dnia 1-go września r. b. — Tenże dziennik urzędowy podaje wiadomość z Vera-Cruz pod datą 31-go maja, że stan polityczny w częściach kraju, gdzie głównie panowały zaburzenia, po zdobyciu Puebla, znacznie się polepszył. W Vera-Cruz zjawiała się żółta gorączka.

Vera-Cruz, 1 Czerwiec. Utrzymują, że francuzi wzięli w Puebli 30,000 ludzi do niewoli, między którymi znajduje się 1,500 oficerów. Jenerałowie zostali wysłani do Martyniki. — Kraja pogłoska, że rząd meksykański opuścił stolicę.

Londyn, 30 Czerwiec. Hr. Russell przesłał do mocarstw opiekuńczych notę pod datą 10-go czerwca, z oświadczeniem, że Anglja, w razie, jeżeli wyspy jonyckie będą zyczyły wcielenia do Grecji, poda wniosek konferencji mocarstw opiekuńczych, w celu obradowania nad tem życzeniem. Kwestja dotycząca wcielenia będzie przedstawioną na przyszłym parlamentcie jonyckim.

Pest, 30 Czerwiec. Redaktor Gregusz został skazany na trzy miesiące, a p. Pomperly na dwa miesiące więzienia. Nie założyli oni apelacji.

Berlin, 30 Czerwiec. Według *Nord-deutsche Allgemeine Zeitung* i *Kreuz Zeitung*, spodzie-

wa się przybycia Cesarza austriackiego do Karlsbadu w przyszły wtorek.

Londyn, 29 Czerwiec. Pogłoski, jakoby Francja podała gabinetowi angielskiemu nową projektą w sprawie amerykańskiej, są bezzasadne. *Morning-Herald* podaje wiadomość, że hr. Persigny w Petersburgu, a hr. Walewski w Londynie, obejmą obowiązki ambasadorów francuzkich. — Zdrowie lorda Palmerstona, który w ostatnim czasie cierpiał na podagrę, znacznie się polepszyło.

Turyń, 29 Czerwiec. Król wyjechał do wód Valdieri. Król Ferdynand, ojciec Króla portugalskiego, przybył do Genui, z kąd w kilka dni uda się do Florencji. Proklamacja komitetu narodowego w Rzymie, wzywa mieszkańców tego miasta, aby zerwali wszelkie stosunki z stronnikami dynastji Bourbonów.

Konstantynopol, 29 Czerwiec. Z powodu wzorajszego rocznicy wstąpienia na tron Sultana, dziś miało miejsce uroczyste przyjęcie ciała dyplomatycznego na posłuchaniu u Sultana, następnie był obiad i bal u Fual-Paszy. Wczorzem Bosfor był świetnie uświetniony. Admirał Mustafa udał się dziś w podróż do Wiednia, w celu poratowania swego zdrowia. Pięciu jenerałów zostało wysłanych dla przeglądu wojska w prowincjach. Przysięgli wystawy zostali wybrani.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Wczorajszy dzień był na pół pogodny i chłodny. Od godziny 8-jej rano niebo całkiem zachmurzone; od godziny 9 1/2 do godziny 10 1/4 rano deszcz ulewny padał, po południu niebo prawie pogodne. Średnia temperatura dnia jest 13 1/2. — Największe ciepło po południu 18 1/2. — Najniższe w nocy 10 1/2 stopni Réauma. Barometr wznosił się, — średnia jego wysokość jest 757,81 milimetrów. Wiatr panował północno-zachodni słaby, po południu mierny. Pelnia o godzinie 8-jej rano. Księżyc najbliżej ziemi o godzinie 4-jej wieczorem.

— Franciszek Mastalerz, lat 12 letni, syn gospodarza czynszowego ze wsi Hutki, gm. Rększowice, pow. Wieluńskiego, pasząc bydło, zrzucił szkółkę w zbożu. Obawiając się za to kary, w dniu 10 Maja r. b. powiesił się na drzewie w lesie.

— W tymże dniu, w czasie pogorzełki domu mieszkalnego, we wsi Pęgów, gm. Żelgoszcz, pow. Kaliskim, utracił życie w płomieniach jedenastoletni Jan Chyński.

— Dnia 11 Maja r. b. z niewysławionej przyczyny wszczęły się dwa pożary: jeden w mieście powiatowym Radzyniu, zniszczył trzydzieści jeden zabudowań ekonomicznych, ubezpieczonych na rs. 860, wraz z inwentarzem żywym, zbożem i rozmaitemi sprzętami gospodarskimi wartującemi 1,762 rs., — drugi we wsi Studzianka, gm. Łomazy, pow. Białski, skutkiem którego spłonęło: stodoła, dwie szo-py i obora, ubezpieczone na rs. 460 i rozmaitych ruchomości na rs. 800.

— W r. 1820 sprawozdano do Liflandji pierwsze merynosy, obecnie zaś znajduje się tam 67 owczarj merynosowych, z których 32 ma więcej jak po 1,000 sztuk. Wszystkich merynosów w Liflandji jest do 65,000 sztuk, dających corocznie 68 milionów funtów wełny. Owczarze Liflandzcy utrzymują, że stada ich stanowią przeszło 1/123 wszystkich merynosowych stad w Rosji, z pomiędzy których kilka, naprzykład w gubernji poltawskiej, liczą po 60 tysięcy sztuk.

— *Handel rosyjski w Bucharji.* Dowiadujemy się z gazet St. Petersburgskich, że stowarzyszenie kupców rosyjskich, przebywających w Orenburgu i handlujących stale z Bu-

charją, uznało za konieczne mieć swego reprezentanta w Bucharji, któryby stawał w obronie ich interesów osobistych i handlowych. W skutku tego, obrano ono za naczelnika swych karawan, Martuzę Muchtarowa Adamowa poczesnego obywatela, pozostawiając mu prawo handlowego rozstrząsania spraw i koñczenia ich podług uznania.

— *Statystyka.* Jeden z dzienników angielskich zbierając wytrwale cyfry podawane przez najlepszych jeografów i dokumenta najpoważniejsze, doszedł do wykazu statystycznego, określającego liczbę mieszkańców kuli ziemskiej, licząc tychże mieszkańców podług ras, wyznań, języków i t. p. Cyfry te już podawaliśmy, obecnie zaś dodajemy, na zasadzie spostrzeżeń i obliczeń tegoż samego dziennika, że średnia cyfra życia ludzkiego na całej kuli ziemskiej jest 33 lat. Czwarła część ludności ziemi umiera przed siódmym, a połowa przed siedmiastym rokiem życia. — Na 10,000 osób jedna dochodzi do stu lat wieku; jedna na pięćset do dziewięćdziesięciu, a jedna na 100 do sześćdziesięciu. Ludzie żonaci żyją dłużej jak bezzenni, a osoby wyższe wzrostem mają również prawdopodobnie dłuższego życia jak osoby wzrostu małego. Na 1,000 osób, 65 zawiera związki małżeńskie, a małżeństwa są najczęstsze w miesiącach Czerwcu i Grudniu. — Dzieci urodzone na wiosnę, są w ogóle silniejsze aniżeli w innych porach roku. Najwięcej urodzeń i śmierci ma miejsce w nocy. Tylko osma część ludności zdolna jest do służby wojennej. — Natura zajęcia wywiera wielki wpływ na długie życie, a stosunek w jakim osiąga się siedemdziesięciu lat życia jest następujący: z pomiędzy księży 42-eh; rolników 49; negocjantów i robotników 33; żołnierzy 32; urzędników 32; inżynierów i adwokatów 29; profesorów 47; lekarzy 24. Tak więc ci, których zadaniem życia jest obmyślanie sposobów przedłużenia życia innym, umierają najwcześniej. Jest to dość dziwne zjawisko, i nastrożać się pytanie, czy uważać je za krytykę, czy też za igraszkę natury? — W ogóle na kuli ziemskiej jest 335 milionów chrześcijan; 5 milionów izraelitów. 60 milionów wyznających jedną z licznych religij azjatyckich; 160 milionów mahometanów a 200 milionów pogan. Z pomiędzy chrześcijan 170 milionów wyznaje religję rzymsko-katolicką; 76 milionów wyznania greckie, a 80 milionów protestanckie.

— *Len kalifornijski.* Wydawca dziennika *News of the Los Angeles*, otrzymał od doktora Osborne, z miasta Los Angeles, pewną ilość lnu rodzimego, rosnącego dziko i dość obficie w Kalifornji. Dziennik *News* zapewnia, że len ten otrzymywany bywa z łodygi mającej wielkie podobieństwo do pokrzywy, że włókno lnu nie przedstawia żadnej różnicy z włóknom lnu zwyczajnego, a jest równie piękne i mocne. Roślina ta prawdopodobnie mogłaby być z powodzeniem uprawianą w Europie.

— Na przedstawienie ministrów stanu i wojny, Cesarz Austriacki zezwolił na udział Austrii w projektowanych przez rząd pruski środkowo-europejskich pomiarach stopni jeograficznych i powierzył czynności w tym względzie jenerał-majorowi i dyrektrowi instytutu wojskowo-jeograficznego Figgely, dyrektrowi obserwatorium astronomicznego Drowi Karolowi Littrow i profesorowi wiedeńskiego instytutu politechnicznego Drowi Józefowi Herr.

— Ze sprawozdania parlamentarnego okazuje się, że ludność Wielkiej Brytanji wynosiła w 1801 na 1802 r. 10,500,956, a Irlandja 5,216,331 mieszkańców; w 1861 na 1862 r. ludność połączonych królestw doszła do 23,128,518 mieszkańców, a zatem zwiększyła się o 5,798,967 mieszkańców. W tych dwóch, o 60 lat od siebie oddległych okresach, dochody brutto w Anglii i Szkocji przedstawiają stosunek 35,218,515 fun. ster.

ale na skutek władzy udzielonej im przez samego prawodawcę, tak jak to ma miejsce we wszystkich innych przypadkach, gdzie prawo dozwala sądowi podnosić lub zniżać karę.

Można było jeszcze powiedzieć, że sam prawodawca powinien był przynajmniej wskazać, jakiego rodzaju okoliczności łagodzące mają upoważniać do tak znakomitego zniżania kary, ale i pod tym względem doświadczenie pokazuje i codzienna praktyka sądowa o tém przekonywa, że niepodobienstwo jest in abstracto oznaczyć wszystkich okoliczności łagodzących, a mianowicie przypadków najrozmaitszych połączenia ich między sobą; — są one zwykle zupełnie niespodziane i w żaden sposób nie dające się przewidzieć.

Rozporządzeniem art. 463 Kodeksu francuzkiego to tylko zdaniem mojem można zarzucić, iż pozwalają przechodzić przy zniżeniu kary od kar kryminalnych do kar poprawczych. Jest to wielka inkonsekwenca w Kodeksie, który stoi na podziale potrójnym przestępstw.

Ostatecznie nie należy do rozporządzeń tych przywiązywać większą uwagę, jak tę, którą im nadaje sam prawodawca francuzki; uważa on je w całej zupełności tylko za rozporządzenia tymczasowe i niewątpliwie przy nowej, kompletnej rewizji Kodeksu karnego, skorzysta z doświadczenia trzydziestoletniego, które nabył i obmyśli właściwy sposób czy to dla usunięcia zbytekności Kodeksu, czy też dla oznaczenia więcej stosownego władzy sędziego.

Tymczasem dwa inne Kodeksy, sardyński i hiszpański, nie czekając na zapowiedzianą ogólną reformę francuzką, same postarały się zagadkę rozwiązać. Polegała ona w stanowisku, na jakim ją postawiły, dyskusje r. 1832, na tém,

aby w ogóle zmniejszyć kary i zmniejszwszy je, postawić jeszcze sędziego w takim położeniu, iżby w razie zachodzących szczególnych okoliczności łagodzących, mógł postanowioną karę zniżać.

I jedno i drugie zrobiły powołane wyżej Kodeksy, bo i złagodzący znaczną liczbę kar i oprócz tego dali sędziemu władzę zniżenia postanowionej kary o jeden stopień, we wszystkich razach, w których dostrzeżone i udowodnione zostanie istnienie okoliczności łagodzących.

Dodać wszakże zaraz należy, iż rozporządzenia Kodeksu sardyńskiego nie zaspakajają jeszcze praktyki sądowej włoskiej; żąda ona w imieniu nabytego doświadczenia, udzielenia sądowi większej jak dotąd swobody w zniżeniu kar.

I w Niemczech reformy prawa francuzkiego znalazły odgłos. Stawia na to dowód nowy Kodeks pruski, który, jak wiadomo jest niczem innem, jak przerobieniem Kodeksu francuzkiego z roku 1810. Prawodawca pruski, przyjmując go za podstawę swęj pracy, uważał, iż chybiłby celu, gdyby przy obrobieniu materyałów w nim zawartych, nie uwzględnił popraw w r. 1832 poczynionych, albo przynajmniej widoków ogólnych, jakie podówczas zamierzona reforma kierowała.

Sposób, w jakim to uczynił prawodawca pruski, jest w części jemu właściwy i z tego już względu zasługuje na dokładniejsze oznaczenie.

Jednym z powodów, dla czego mianowicie wyrzeczone przez Kodeks francuzki kary na zbrodnie tak są wysokie, jest bezwzględność ta okoliczność, iż prawodawca francuzki dla robót ciężkich i rekluzji zbyt wysokie oznaczył termin — minimum albowiem robót cięż-

kich jest lat 10, a rekluzji lat 5. Przyjawszy zaś raz już taką zasadę, nie chciał od niej odstąpić, aby nie nadweryć całej ekonomii wewnętrznej Kodeksu i nie wstrząsąć fundamentalnego podziału przestępstw, na którym oparta, jak to już kilkakrotnie wspominaliśmy i cała organizacja sądownictwa kryminalnego. To było także powodem, dla czego w r. 1832 ograniczył się tylko na środkach zaradczych.

Otóż przynależało, że prawodawca pruski miał odwagę trudność tę rozciąć i użyć do tego, jak mi się zdaje, środka najwłaściwszego i zarazem najprostszego, to jest, zniżyć minimum kar kryminalnych do lat dwóch, czego naturalnym skutkiem było, że bez uciekania się do przepisów takich, jakie w sobie mieści nowa redakcja art. 463 Kodeksu francuzkiego, mógł od razu znacznie obniżyć kary na zbrodnie postanowione i nie potrzebował już dawać sądowi niejako władzy dyskrecyjnej łagodzenia kar. Stało się to tćm mniej potrzebne, gdy minimum kary więzienia ciężkiego, podług nowego Kodeksu pruskiego, odpowiada w części przynajmniej owemu minimum, do którego dzisiaj prawo francuzkie dozwala zniżać kary na zbrodnie.

Wszakże Kodeks pruski nie przestał jeszcze na tćm. Prócz ogólnego złagodzenia kar, prawie w tych samych rozmiarach, jakie wskazuje art. 463 Kodeksu francuzkiego, daje nadto sędziom w niektórych, szczegółowo oznaczonych przypadkach, prawo łagodzenia postanowionej kary, z powodu okoliczności zmniejszających winę. Przypadki te są nawet dość liczne. Wskazują je art. 102, 156, 187, 196, 216, 217, 218, 227, 237, 238, 242, 259, 260, 310, 316, 321.

Pomimo tego i praktyka pruska i reprezentanci nauki, domagają się jeszcze

większych ustępstw, utrzymując, iż mimo poczynionych złagodneń, Kodeks pruski zawsze jeszcze jest za zbyt surowy i że udzielone sądowi prawo zniżania kary w oznaczonych przypadkach, powinno być rozszerzone i rozciągnięte do wszystkich przestępstw.

Wynika jednakże ztąd, że Prusy przedmiot o którym mowa, właściwie tylko formalnie załatwiły i tylko w stosunku do rozporządzeń Kodeksu francuzkiego, tak jak on u nich obowiązywał na lewym brzegu Renu; pozostaje im zawsze zdecydować ogólną kwestję, to jest, czy wyjątkowy przepis, jaki dopuszczają w niektórych przypadkach, pozwalający sędziemu zniżać karę z powodu nadzwyczajnych okoliczności łagodzących, zechcą uznać za prawo ogólne lub nie.

O ile z biegu prawodawstwa włoskiego wnioskować można, zapewne skończy się na sformułowaniu reguły ogólnej — już albowiem w oddzielnych postanowieniach, wydanych po ogłoszeniu Kodeksu, liczba przypadków, w których może być zniżenie kary wyrzeczone o kilka znowu powiększoną została.

I w Bawaryi kwestja udzielenia sądowi władzy zniżania kary, z powodu nadzwyczajnych łagodzących okoliczności, które prawodawcy przy oznaczeniu kary na przestępstwa, przewidzieć niepodobna, stała się przedmiotem w ostatnich czasach licznych dyskusyj, przy rozbiórce nowego Kodeksu karnego. Ogólny rezultat rozpraw polega na tćm, że jakkolwiek ze względu na postępy ułagodzenia życzyć sobie należy, aby kary były stosownie obniżane, że jednak przy obniżeniu takowem wypada postępować z nadzwyczajną ogłębnością, aby nie odjąć Kodeksom karnym potrzebnej siły represyjnej, że z tego zatem względu nierównie stosowniej prawo łagode-

nia kary w pojedynczych przypadkach dać sądowi, jako władzę dyskrecyjną wyjątkową, od zniżenia zaś zbytecznego wszystkich razem kar powściągnąć się.

Takiegoż jest zdania patryarcha niemieckich kryminalistów, Mittermaier, w uwagach nad nowym Kodeksem karnym bawarskim, w których zaleca prawodawcy, jako wzór do naśladowania rozporządzenia powyższe Kodeksu sardyńskiego i hiszpańskiego, a które reprodukowane także zostały w Kodeksie nowym portugalskim.

Jednym słowem, na wszystkich krańcach Europy wzmacnia się i ustala życzenie i praktyka i nauki, aby przy postanowieniu kar na przestępstwa, oznaczać ile być może najobszerniejszą skalę, aby sądy miały możność zastosowania wymiaru kary do wielkości rozpoznawanego czynu przestępnego i prócz tego jeszcze, na przypadek, gdyby czynowi przestępnemu towarzyszył nadzwyczajny i wyjątkowy okoliczności łagodzące, udzielić sądowi prawo zniżenia postanowionego minimum kary.

Z mojej strony dodałbym tylko to zastrzeżenie, iż przy takowem zniżeniu kary, niewypadałoby dozwalać przechodzić z kategorii kar głównych do kar poprawczych, a z kar poprawczych do kar policyjnych, tylko zniżać w stopniu podług rodzaju przestępstw, albo karę główną, albo karę poprawczą, a to dla tego, że zdaniem mojem, to co zasługuje na nazwisko zbrodni, choćby się przedstawiało w otoczeniu okoliczności szczególnie łagodzących, nie traci jednak kwalifikacji zbrodni i powinno być dotknięte karą właściwą dla tego rodzaju przestępstw, choćby w nader ograniczonym rozmiarze. To samo prawo do zastosowania być powinno i do występków.

do 61,360,749 fun. ster., a w Irlandji 2,919,217 fun. ster. do 6,792,606 fun. ster.

— Miasto Amsterdam postanowiło wnieść pinakotekę, pod nazwą *Museum Koning Willem der Eerste*, w której złożone zostaną skarby sztuki, jakie miasto posiada. W tym celu komisja, której powierzono wykonanie tego projektu, rozpięła co do planu muzeum konkurs dla budowniczych wszystkich krajów. Na budowę gmachu przeznacza się dwa miliony zł. pol. nie licząc w to ozdób rzeźbiarskich.

— Zgromadzenie jeneralne niemieckiego stowarzyszenia malarstwa historycznego zamknęło 20-go maja swe posiedzenia, które odbywały się w tym roku w Pradze. Rozwiązaną została między innemi kwestja, czy artystom malarzom służyć prawo reprodukcji obrazów nabytych przez stowarzyszenie. Kwestję tę rozstrzygnięto twierdząc, a jednocześnie postanowiono, że każdy akcjonariusz powinien otrzymywać bezpłatnie fotografie każdego przez stowarzyszenie nabytego obrazu i że powinno być utworzone z podobnych fotografii album dla stowarzyszenia. Przyszłe ogólne zgromadzenie, wyznaczone na jesień roku przyszłego, odbędzie się w Wroclawiu. Z wystawionych kartonów, komisja wybrała „Przeniesienie zwłok cesarza Otona III przez Alpy do Niemiec”, kompozycję p. Bauera z Düsseldorfu, i postanowiła wejść z tym artystą-malarzem w układy względem wykonania tego obrazu.

— Piszą z Monich: Do używania piwa musi być jakiś szczególny pociąg, kiedy się coraz bardziej upowszechnia, a nawet w krajach winogrodniczych z winem wytrzymuje współzawodnictwo. Nad niższym Menem, nad Renem, gdzie z pewnem politowaniem spoglądano na pijących piwo bawarczyków, wznoszą się wielkie browary; na północy piwo stało się pomysłowej walki z gorzałką, a obecnie rozpowszechnia się coraz szerzej w sercu Francji. Paryż spożywa znakomitą ilość piwa tak własnej fabrykacji, jak sprowadzanego z Monichu; w południowej Francji zaczynają w niem smakować, a piwo lagrowe Jerzego Pischorra, pija jak wytworny napój w Brezylji i na wyspie Jawa. Nie tylko lud, ale nawet na dworach monarchów gustują w piwie, i tak, browar wyżej wspomniany od dawnych lat wysłał regularnie transporta piwa dla dworu wiedeńskiego, a niedawno zamówiono u niego wysyłkę piwa dla cesarskiego dworu do Fontainebleau; niema więc wątpliwości, że narodowy napój bawarski znajduje coraz większą wziętość.

WIADOMOSCI LITERACKIE.

— Z drukowania w Warszawie *Sprawozdania Zarządu Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej* za rok 1862, podajemy poniżej ciekawsze szczegóły.

W celu doprowadzenia drogi do jak najlepszego stanu, dokonano roboty ziemne, jako to: pogłębianie rowów, zebranie zbędnej ziemi z plantów i t. d., na co wydano 8,500 rs. 83 kop., na budowę wałów ochronnych od zawiei śniegowych, wydano 2,229 rs. 4 1/2 kop.; na rekonstrukcję mostów 2,155 rs. 24 1/2 kop.; razem na roboty w budowie do niej 12,975 rs. 12 kop. W budowie wierzchniej drogi żelaznej, której cała długość wynosi 161,714 saż. bież. (wiorst 323 1/10), położono 28,144 saż. bież. nowych szyn w miejsce starych, przyczem uregulowano zupełnie część drogi przez wzmocnienie fundamentów kolei, które to wzmocnienie dokonano i w innych częściach kolei; powiększono boczne koleje, przez ułożenie nowych linii na długości 4,115 saż. bież., tak, że długość bocznych kolei w końcu 1862 r. wynosiła 29,326 1/2 saż. bież. Na nowe szyny wydano 159,326 rs. 13 kop. zaś na inne materiały drewno i kamienie, oraz na robotę, 97,988 rs. 58 kop. W 1862 r. zamieniono aparaty skazówkowe telegrafu elektro-magnetycznego na aparaty Morsego, na co wydano 9,186 rs. 73 1/2 kop. Z powodu powiększonego ruchu, szczególniej towarów, na drodze Warszawsko-Wiedeńskiej, sprowadzono z fabryki Sigla w Wiedniu 2 parochody do prowadzenia pociągów osobowych i 8 do prowadzenia pociągów towarowych; średnio parochód każdy wraz z transportem kosztował 18,916 rs. Tabor powiększony został przez sprowadzenie z fabryki pp. Schmidt i Comp. w Wroclawiu, 75 wagonów żelaznych towarowych i 125 węglarek. Używając wagonów żelaznych zaprowadzone zostało po raz pierwszy przed wszystkimi innemi drogami żelaznymi przez drogę Warszawsko-Wiedeńską i okazało zupełną ich praktyczność, szczególniej ze względu na możność znoszenia wielkich ciężarów. Koszt na powiększenie taboru w ogóle wyniósł 385,689 rs. 55 1/2 kop. W całym taborze liczyło się 114 pociągów osobowych o 327 osiach, mogących pomieścić 4,676 osób i 1234 wagonów (brankardów, towarowych, wapińskich, komarek na 195 koni, węglarek i t. d.), o 3,067 osiach, mogących zabrać ładunku 499,480 pudów.

Koszta utrzymania drogi wynosiły 149,862 rs. 50 kop., koszt utrzymania telegrafu elektrycznego 4,115 rs. 14 1/2 kop. Osób należących do służby zarządu, tak do służby ogólnej, drogowej jak i transportowej, podaje wykaz 1,089, pobierających pensję w ilości 240,567 rs. Obok tego służba mechaniczna i pociągowa otrzymała milowego 25,800 rs., a robotników 232 otrzymała 31,534 rs. 75 kop., razem zatem na służbę wydano 297,901 rs. 75 kop., na co z funduszu eksploatacyjnego wydano 260,966 rs. 98 1/2 kop. (rosztę z funduszu budowy) co stanowi 28,88% od ogólnej sumy wydanej na utrzymanie drogi, zatem o 2,4% mniej od roku 1861.

Do kasy Zjednoczenia obu dróg żelaznych Warszawsko-Wiedeńskiej i Warszawsko-Budgoskiej, należało w 1862 r. 703 osób, to jest o 267 więcej niż w roku 1861. Przychód tej kasy wraz z remanentem z 1861 r. wyniósł w 1862 roku 71,663 rs. 77 1/2 kop., wydatki 36,415 rs. 42 k., przewyższka dochodu wraz z zaliczeniami do pobrania 35,984 rs. 19 kop. Kasa ta z końcem 1862 roku posiadała kapitału 50,984 rs. 19 kop., więcej o 16,37 rs. 29 1/2 kop. niż w roku poprzednim.

Z kasy Zjednoczenia pobierało pensję miesięczną wynoszącą razem 59 rs. 49 1/2 kop. 15 wdów, oprócz tego 9-ro dzieci zmarłych urzędników, pobierało miesięcznie wsparcia razem rs. 3 kop. 45 1/2. Kasa udzieliła niezamierzonym urzędnikom bezprocentowe pożyczki w ilości 1,867 rs. 35 k., zaś zapomogi w ilości 701 rs. 66 k.

W ciągu roku 1862 odbyto przejazdów 17,132, przyczem tabor drogi przebiegł mil 9,389,495; wagony zaś zrobili mil ośnych 8,759,921 1/2, o 897,969 mil ośnych więcej niż w roku 1861. Na każdy pociąg w przecięciu w 1862 roku wypadło 49,9 osi, co jest bardzo zadowalniającym rezultatem powiększenia ruchu. Ruch osób i towarów, oraz dochód z tego źródła w następujący powiększał się sposób, w porównaniu kilku lat poprzednich:

	ruch osób	ruch towarów
		w pudach
w 1845 r.	269,346	1,171,095
w 1850 r.	383,535	3,218,050
w 1855 r.	326,359	5,238,845
w 1860 r.	625,520	14,122,181
w 1861 r.	602,395	17,003,705
w 1862 r.	728,842	23,867,918

Dochód był z przewozu:

	osób	razem łącznie	towarów
		z dochodami	
w r.	rs.	k. przypadko-	rs.
		wemi	
1845	138,736	55	38,415
		185,298	rs. 42 k.
1850	282,911	60	180,648
		508,424	rs. 68 k.
1855	319,606	25	352,699
		715,615	rs. 4 k.
1860	619,381	18 1/2	687,471
		1,391,733	rs. 19 k.
1861	579,515	94	757,005
		1,411,033	rs. 88 k.
1862	689,879	96 1/2	1,025,095
		1,841,904	rs. 29 1/2 k.

Z liczb tych widać jak znacznie powiększył się ruch tak osób jak i towarów. Przewóz węgla kamiennego także znacznie się powiększył, bo kiedy w roku 1860 przewożono go miesięcznie średnio 292,806 pudów, w 1861 roku 338,197 pudów, a w 1862 o 140,179 pudów więcej, czyli 478,376 pudów.

Dochód brutto kolei był rs. 1,841,904 kop. 40; rozebród brutto rs. 903,053 k. 19; pozostała rs. 938,851 k. 21. Z czego odtrącając dochód roczny opłacany rządowi w ilości rs. 204,166 k. 67, procenta i kwotę amortyzacyjną od obligacji w ilości rs. 97,860 k. 35 1/2; 3% na fundusz zasobowy, czyli rs. 19,104 k. 72; na amortyzację akcji 1/2 % całego kapitału akcyjnego rs. 50,000; na rentę założycielską rs. 56,771 k. 95; czyli razem rs. 427,903 kop. 69 1/2; pozostaje rs. 510,947 kop. 51 1/2, co wraz z pozostałością z roku 1861 w ilości rs. 1,592 k. 52, tworzy sumę rs. 512,540 k. 3 1/2, reprezentującą dywidendę roku 1862 do rozporządzenia dla rozdziału między akcjonariuszów Towarzystwa.

— Podług doniesienia „*Fin. Altn. Tid.*”, w Finlandji obecnie wychodzi 31 gazet (15 w języku szwedzkim a 16 w fińskim). W roku 1853 wychodziło w Finlandji tylko 8 gazet szwedzkich a 7 fińskich. Tak więc liczba gazet, w ciągu ostatniego dziesięciolecia, przeszła podwoiła się.

— Postanowiono Najwyżej, aby prelekcje historii w uniwersytecie helsingforskim odbywały się w języku fińskim.

— Oddział sztuk pięknych towarzystwa czeskiego noszącego nazwę *umělecká beseda*, rozpiął konkurs za najlepsze ilustracje do czterech pieśni, które będą pięknie wydane i rozdane na rok 1863—64 członkom tegoż towarzystwa jako premjum. Pieśni te są: 1. *Uz mnu milou na oddavky vedou*; 2. *Mila jsem chlapce; už nemam nic*; 3. *Wasza slouhu ten ma trouba*; 4. *Ostrle dítie opól drukem letie*, lub też 5. *Teče voda od javora*. Termin do nadesłania rysunków od tych pieśni wyznacza się do 15 lipca r. b.

— Podług korespondencji z Zagrzebia do gazety czeskiej *Narodni Listy*, uroczystość tysięcznej rocznicy zaprowadzenia pomiędzy słowianami zachodnimi, przez Śś. apostołów Cyryla i Metodego, wiary chrześcijańskiej, obchodzona będzie d. 5-go b. m. tak w Zagrzebiu, jak i we wszystkich miastach, miasteczkach i wsiach Chorwacji. W dniu tym, kardynał arcybiskup zagrzebski, w licznej asystencji duchowieństwa, odprawi w kościele katedralnym solenne nabożeństwo, poczem od południa odbywać się będzie we wspólnych ogrodach arcybiskupich uroczystość narodowa, która zakończona zostanie świętym koncertem, wykonanym w teatrze narodowym przez towarzystwo zagrzebskie śpiewaków.

Obok tego kardynał-arcybiskup zagrzebski wydał polecenie, ażeby na wieczną pamiątkę tysięcznej rocznicy Śś. apostołów słowiańskich Cyryla i Metodego, odprawiana była dnia 5-go czerwca każdego roku, we wszystkich diecezjach chorwackich i słowiańskich, Msza Św. w języku słowiańskim, jak to ma miejsce od dawnego czasu w Dalmacji. Życzenie pod tym względem wyrażone także zostało biskupowi Pietikostelskiemu i komitatowi Zaladzkemu, ażeby także Msza odprawiana była w dniu pomenionym we wszystkich czysto słowiańskich okręgach diecezji pietikostelskiej i na Mezimurzu.

— Lat kilka temu powzięto w Turcji myśl wydawania specjalnych pism periodycznych, na wzór europejskich przeglądów (*Reviews*). Lat temu przeszło cztery, porobione już były w Konstantynopolu przygotowania do wydawania pisma poświęconego wyłącznie ekonomii politycznej i naukom kameralnym, a o prócz tego miało wychodzić i inne pismo specjalne, poświęcone naukom przyrodzonym. Lecz plany te nie przyszły do skutku. Zasluga urzędystw i nieprzychylnych pomyślności należą się istniejącemu od roku w Konstantynopolu „Osmanickiemu towarzystwu naukowemu” (*Osmanîkî ilmi-i osmani*), które wydaje swój organ, czasopismo miesięczne *Medschmuai Fünun*. Jak dalece przedsięwzięcie to było na czasie i jak odpowiadało potrzebom nabywania wiadomości, świadczy ta okoliczność, iż odraz zaczęły wychodzić tamże dwa inne podobne pisma periodyczne, mianowicie *Medschmuai İberi İntibach* i *Mirat*, tak iż w Kon-

stantynopolu wydawane są obecnie trzy czasopisma tureckie, naukom poświęcone.

Na szczególną uwagę zasługuje pierwsza z pomenionych publikacji periodycznych, *Medschmuai Fünun*, a to z powodu całorocznego swego istnienia, spółdziuła w niej najznakomitszych sił kraju, znacznych zasobów pieniężnych, jakimi rozporządza, i rozległej sfery czytelników. Dla należytego oceny znaczenia tego pisma, wspomnieć należy o towarzystwie, które takowe założyło i wydaje.

Ustawa tego towarzystwa zamieszczoną została w pierwszym tego pisma zeszyście miesięcznym (*Moharrem* 1279, czyli Lipiec 1862). Podług § 1-go, towarzystwo ma na celu wydawanie dzieł oryginalnych w języku tureckim lub przekładów na ten język, zarządzanie naukowych odczytów publicznych i w ogóle szerzenie w państwie Otomańskim wiadomości i nauk wszelkimi sposobami. W innym ustępie, towarzystwo zobowiązuje się wydawać czasopismo miesięczne *Medschmuai Fünun*, poświęcone naukom, sztukom pięknym, handlowi i przemysłowi, z wyłączeniem roztrząsania kwestji religijnych i politycznych. Lecz widać, że od tego ostatniego warunku odstąpiono, albowiem w drugim już zeszyście umieszczony został przegląd polityczny, wprawdzie ze stanowiska tureckiego napisany, oraz dokładne artykuły o Czarnogórze i o wojnie domowej w Ameryce północnej.

Z rozdziału tej ustawy, dotyczącego organizacji towarzystwa, okazuje się, że takowe składa się z członków zwyczajnych i nadzwyczajnych. Członkiem towarzystwa, bez względu na wyznanie i stan, może być każdy, kto posiada jeden z języków wschodnich: turecki, arabski lub perski, a obok tego jeden z języków obcych, mianowicie francuzki, angielski, niemiecki, włoski lub nowogrecki.

Wziąwszy na uwagę, że najwyższe postawione i najświetlejsze osobistości państwa przyczyniły się do założenia tego towarzystwa i że do liczby jego członków należą tacy mężowie, jak Kiamil-Pasza, będący obecnie wielkim wezyrem, Mehmed Dżemil-Pasza, poseł turecki w Paryżu, i Halil Bey, poseł w Petersburgu, — należało spodziewać się po nim jak największej działalności. Lecz nadzieje te nie ziściły się w zupełności, co pochodzi z tego, że najznakomitsi członkowie tego towarzystwa są zarazem dygnitarzami i wysokimi urzędnikami, obarczonymi innemi troskami i nieobcymi ambicjami i intrygami, co musi wpływać niekorzystnie na przyjacielskie, kolegialne roztrząsanie kwestji naukowych. Najskłodliwiej atoli na działalność towarzystwa podziałało to, że wkrótce po jego założeniu, Dżemil-Pasza wyjechał do Paryża, Halil Bey do Petersburga, Kabuli Pasza do Syrii, a Achmed Wefik Effendi, Dżewdet Effendi i Souhbi Bey posłani zostali w ważnej misji w głąb kraju.

Wśród tak niepomysłnych okoliczności, działalność towarzystwa długo nie mogła rozwijać się. Lecz w kraju, w którym po niepowodzeniu jakiegoś doznało 20 projektów bankowych, za dwudziestym pierwszym projektem bank został nareszcie założony, i towarzystwo naukowe, po długim uspieniu, musiało nareszcie dać znak życia. Pod dwoma przynajmniej względami towarzystwo uczyniło zadosyć wymaganiom swej ustawy: prelekcje publiczne odbywały się regularnie w *Dar ul Fünun* (gmach dla projektowanego uniwersytetu), a czasopismo *Medschmuai Fünun* wychodzi regularnie w końcu każdego miesiąca arabskiego i cieszy się stale, tak znakomitymi współpracownikami, jak i rozległą sferą czytelników.

Z pierwszych dziesięciu zeszytów pomenionego czasopisma okazuje się, że zaniechanie zostały dotychczasowe kształty druku tureckiego. Zdobne, na podobieństwo arabskich pismo zwane *sulus*, jako właściwsze do tytułów w formie winiet, zostało usunięte, a miejsce jego zastąpiło proste, lecz eleganckie zarazem pismo perskie, zwane *talik*. Pod wszystkimi zaś innemi względami, w formie zewnętrznej naśladowane są ulepszenia europejskie, a wzorem dla tego czasopisma była *Revue des deux mondes*.

Tej formie zewnętrznej odpowiada i treść. Orientalista nadaremnie szukałby tu jakiej nowej pracy z dziedziny literatury lub poezji wschodniej, lub też z historii i ziemioznawstwa wschodniego. Wiedza idzie teraz w kierunku z zachodu na wschód. Turcy nie robią żadnych usiłowań dla zaprowadzenia spójni pomiędzy swą nową oświatą a zerwaniami niemi swej własnej literatury, ani też dla ustalenia związku pomiędzy wiedzą europejską, a tak blisko dotyczącymi ich źródłami arabskimi i greckimi. Oczy turków zwrócone są obecnie ku Paryżowi, który uważają za jedyne źródło wiedzy i postępu.

JURISPRUDENCJA.

Z Kodeksu Cywilnego.

Czy przyznanie w protokole komornika zamieszczone, może być przyjęte za dowód początkowy?

Senat zgodnie z wnioskami uznał: że przyznanie w protokole komornika umieszczone, skoro protokół przez dłużnika jest podpisany, może być poczytane za początkowy dowód i upoważnia do naznaczenia przysięgi z urzędu wierzycielowi.

1859 r.

Czy przyznanie poświadczane w motywach i sentencji stanowi zupełny dowód?

Przed wykonaniem naznaczonej przysięgi, strona mająca sobie uczynioną przez przydużego uwagę, uczyniła oświadczenie, którego ślad był w motywach wyroku i w redakcji, lubo co do osnowy zaprzeczono, — oświadczenie to Sąd uznał za przyznanie niedopuszczające zaprzeczenia przeciwnych temuż przyznaniu okoliczności. Sąd Apelacyjny nie uważał za stanowcze poświadczenie w motywach o przyznaniu, gdy strona zapewniała, że takowego nie uczyniła. Prokurator uważał także, że przyznanie powinno być poświadczone aktem przez stronę podpisany, zby o to nie mogło być sporu, czy nastąpiło przyznanie sądowe lub nie.

Senat jednak uznał:

że przyznanie motywami wyroku w związku z sentencją stwierdzone, w myśl art. 1356 K. C. zupełny dowód stanowi.

1859 r.

Czy cesja może być uważana za akt dwustronny, a stąd czy art. 1325 K. C. ma do niej zastosowanie?

Senat zgodnie z wnioskami uznał: że lubo cesja jest rodzajem sprzedaży praw nieznyslowych, jednakże ze względu na możność późniejszej akceptacji cesjonariusza, poczytana być winna za akt jednostronny i dla tego art. 1325 K. C. nie ma do niej zastosowania — jakoż cesja taka, gdy nie jest własnoręczna, może być poczytana za początek dowodu.

1859 r.

STATYSTYKA.

PRZEMYSŁ FABRYCZNY I RĘKODZIELNY, TUDŻIEŻ HANDEL KROLESTWA POLSKIEGO.

(Ciąg dalszy, patrz Nr. 148.)

2. Djamenty, brylanty, rubiny i inne drogie kamienie nie w wyrobie, funt. 26, wartości rs. 78,875.
3. Szyfer w tabliczkach i płytach, pudów 2,608, funt. 28, wartości rs. 1,291.
4. Asfalt w stanie stałym, p. 2,058, f. 17, rs. 1,959.
5. Płochy tkackie, zęby żelazne do szczołtek, szczołki do lnu i konopi, p. 1832, f. 30, rs. 15,612.
6. Przedmioty do zbiorów czyli gabinetów p. 15, f. 21, rs. 928.
7. Włosy koni, buchar, krowi i innych zwierząt nie w wyrobie p. 31, rs. 148.
8. Figury woskowe, p. 3, f. 35, rs. 180.
9. Galman niewypalony, p. 27,573, rs. 2,450.
10. Globusy i karty geograficzne, p. 63, f. 15 1/2, rs. 1,728.
11. Gips nie w wyrobie i kamień gipsowy, p. 14,859, f. 27, rs. 10,119.
12. Gliny wszelkie, cegła i dachówka rs. 23,230.
13. Garncearskie wyroby z piaskowca i gliny ogniotrwałej p. 3,705, f. 5 1/2, rs. 3,220.
14. Graft, kreda czarna i wszelka kreda nieoczyszczona, p. 1,527, f. 16, rs. 992.
15. Guano i inne do użyźnienia gruntów materiały, p. 1,335, f. 2, rs. 556.
16. Drzewo korkowe nie w wyrobie p. 540, f. 19, rs. 362.
17. Zwierzęta jako to: konie sztuk 430, rs. 11,814, wół sztuk 1,377, rs. 40,915, drobne bydło sztuk 2,323, rs. 8,855, piastwo sztuk 446, rs. 217 k. 70.
18. Kamienie zwyczajne wszelkie, pud. 321,322, funt. 31, rs. 41,840, k. 10.
19. Książki, rysunki i t. d. pudów 7,553, funt. 33, rs. 146,135.
20. Skóry niewyprawne, p. 10,955, f. 33, rs. 37,543 kop. 50.
21. Korale prawdziwe i sztuczne nie w wyrobie, p. 1, f. 1, rs. 30.
22. Koszykarskie proste wyroby, p. 1,523, f. 29 1/2, rs. 3,042, k. 85.
23. Kość zwyczajna nie w wyrobie, funt. 8, rs. 8.
24. Len i konopie nieczesane i czesane, p. 1,366, f. 24, rs. 3,326.
25. Gałgany i szmaty wszelkie, p. 591, f. 5, rs. 919.
26. Towar leśny: w sztukach sztuk 9,791, rs. 15,451, drzewo na meble pudów 5,385, rs. 7,853, robota bednarska p. 7,158, f. 30, rs. 5,491, drzewo na opał sażni 1,794, rub. sr. 8,855.
27. Rudy metalowe i mineralne wszelkie, pud. 3,393, f. 31, rs. 142,687.
28. Machiny i ich modele za rs. 531,381.
29. Materiały do oczyszczania i polerowania metalów, p. 947, f. 3, rs. 1,787 k. 50.
30. Próbkę różnych materij p. 3, f. 23, rs. 82, k. 26.
31. Owoco i artykuły żywności za rub. sr. 257,060 k. 15.
32. Perłowa macica, sztyldkret, bursztyn i piana morska nie w wyrobkach, p. 63, f. 8, rs. 328.
33. Platynowe aparaty p. 1, f. 7 rs. 100.
34. Puch bobrowy, i wszelki inny oprócz koziego, wielbłądźiego i ptasiego p. 1, f. 13, rs. 25.
35. Rośliny żyjące wszelkie, a także nasiona i korzenie oddzielnie niewymienione p. 19,385 f. 6 1/2, rs. 39,476, k. 35.
36. Rogi i kopyta wszelkie p. 4 f. 9, rs. 65.
37. Siano i słoma zwyczajna za rs. 5,460.
38. Siarka i kwiat siarczany, p. 19,298, f. 18, rs. 15,133 k. 55.
39. Szkło optyczne, p. 5, f. 10, rs. 565.
40. Termometry i barometry bez ozdób p. 50, f. 20, rs. 1,978.
41. Sikawki ogniowe, p. 230, f. 33, rub. sr. 1,038.
42. Hupka drzewna i hupka papierowa saletrowana, p. 9, f. 32, rs. 56 k. 50.
43. Węgiel drzewny, kamienny, torfowy i torf, za rs. 124,053 k. 50.
44. Emalia, oprócz lazuru kobaltowego, p. 8, rs. 20.
45. Utwory sztuk pięknych p. 102, f. 34, rs. 500.
46. Cement i wapno za rs. 111,342 k. 50.
47. Cykorja w liściach i korzeniach, pud. 30,745, f. 18, rs. 13,572.
48. Zegary i chronometry astronomiczne i odpowiednie instrumenty p. 8, f. 20, rs. 125.
49. Atymon p. 258, f. 30, rs. 770.
50. Gwajak tarty p. 17, f. 13, rs. 158.
51. Proszek do bronzowania, p. 15, f. 32 1/2, rs. 407.
52. Papier nasypwany szmirglem, papier w arkuszach dla fabryk sukiennych i litografij, p. 15,945 f. 27, rs. 19,511.
53. Borkas p. 406 f. 5, rs. 1,361.
54. Wosk nie w wyrobkach p. 130, f. 5 1/2, rs. 1,397.
55. Weinstein surowy, kristal-tartavi i kremotartar, p. 2,747, f. 13 1/2, rs. 15,996, k. 50.
56. Glejta, silbergleit i popiół ołowiany p. 3,794, f. 37 1/2, rs. 11,594.

65. Guma elastyczna i guta-percha p. 127, f. 1/2, rs. 1,325 k. 50.
66. Ruda kobaltowa, niedkwas kobaltu i kobalt metaliczny f. 7, rs. 7.
67. Kość wszelka tarta i palona, p. 3,220, f. 15 1/2, rs. 2,166.
68. Kość i zęby konia morskiego i t. d., p. 28, rs. 638.
69. Skóry rybne wyprawne f. 19, rs. 13.
70. Talk p. 23, f. 20, rs. 92.
71. Salamoniak p. 495, f. 31, rs. 1,571.
72. Cyyna i podława do zwierciadeł, p. 3,865, f. 15, rs. 14,443.
73. Otręby migdałowe niepachnące p. 13, f. 35, rs. 100.
74. Pergamin dziurkowany do przesiewania maki f. 6, rs. 10.
75. Puch kozji i wielbłądzi p. 1,084, f. 19, rs. 17,260.
76. Puch różnych ptaków i pióra darte wszelkie p. 12, f. 34, rs. 112.
77. Róg jeleni i rybi wszelki, p. 20, f. 25, rs. 41.
78. Słoma oczyszczona p. 517, f. 2, rub. sr. 1,102.
79. Mika p. 5, f. 30, rs. 11.
80. Ziola, kwiaty i korzenie pachnące f. 34, rs. 106.
81. Galas i divi-divi p. 701, f. 10 1/2, rs. 3,083.
82. Włna owcza p. 591, f. 20, rs. 3,477.
83. Anyz, kmin, badjan i t. p. 377, f. 23 1/2, rs. 1,752 k. 80.
84. Bekmes czyli winogrona smażone p. 29, f. 2, rs. 50.
85. Makarony wszelkie p. 343, f. 17, rs. 2,221.
86. Gorczyca sucha p. 111, f. 1 1/2, rs. 664, musztarda p. 187, f. 7, rs. 3,283.
87. Trufle, muszerony, pieczarki i t. p. p. 31, f. 23, rs. 1,030.
88. Ostrygi świeże, raki morskie i t. p. p. 695, f. 39, rs. 4,518; powyższe solone, suszone, marynowane p. 2, f. 37, rs. 70.
89. Kartofle czwartki 1,338, rs. 2,471.
90. Wanija p. 5, f. 35, rs. 1,291.
91. Gwoździki, muszkatolowe galki i t. d. p. 1,543, f. 32 1/2, rs. 17,294 k. 45.
92. Pieprz wszelki p. 12,183 f. 30, rub. sr. 58,997.
93. Gałgan p. 73, f. 1/2, rs. 341.
94. Imbir wszelkich kolorów oprócz żółtego, zieleni angielskiej i t. d. p. 4,944, f. 25, rs. 23,445.
95. Kakao w ziarnie p. 1,812, rs. 9,633.
96. Kakao w kawałkach i czekolada p. 44, f. 39 1/2, rs. 928.
97. Kawa i surogat kawy p. 28,991, f. 30 1/2, rs. 281,525.
98. Cukier rafinowany w głowach p. 71, f. 27, rs. 540.
99. Konfektury i konfitury p. 1,159, f. 26, rs. 18,826 k. 20.
100. Skórki cytrynowe, apelsynowe i pomarańczowe suche p. 715, f. 2, rs. 1,904.
101. Bobkowe liście i jagody bobkowe p. 1,451, f. 19, rs. 5,812.
102. Masło krowie i owcze p. 6,252, f. 8,

KURS GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Wartość kuponu bieżącego od obligów Skarb. rs. 1 k. 11
 „ od Listów Zastawn. III-go Okręgu k. 11/10

kotóre przeszły próby ognia, do przechowywania kosztowności i dokumentów po cenach dotąd praktykowanych u **Pik** Optyka miasta Stożnego Warszawy Ulica Miodowa Nr. 497a.